

Raport științific
Septembrie-Decembrie 2013

Grant CNCS- cod proiect : PN-II-ID-PCE-2012-4-0272

Denumirea proiectului : Raportul între filosofie și teologie în comentariile cisterciene de *Sentințe*.
Impactul cistercienilor asupra universității în secolul XIV

Director proiect : Monica BRÎNZEI

Primele două săptămâni ale lunii septembrie 2013 au fost dedicate în mod principal demarării administrative a proiectului. După stabilirea și semnarea tuturor documentelor de care a depins lansarea proiectului, în calitate de director de proiect m-am ocupat de implementarea științifică a proiectului. Principalul obiectiv a fost de a alcătui echipa și de a stabili în interiorul echipei o planificare a activităților. Acest lucru a necesitat mai multe reuniuni care mi-au prilejuit ocazia de a discuta cu fiecare membru în parte și de a stabili care este nivelul fiecăruia de implicare în proiect. În același timp am încercat să evaluăm în ce măsură participarea lor la proiect trebuie să fie profitabilă într-un dublu sens. Proiectul trebuie să câștige de pe urma calităților și participării lor, iar rezultatele proiectului trebuie să îi ajute și pe ei în planul carierei personale pentru a le deschide perspective pe mai departe. Avînd ca punct de plecare această strategie am decis să integrez în echipă tineri și foarte tineri cercetători cărora să le dau ocazia să se formeze sau să se perfecționeze pe toată durata proiectului în cadrul cercetării în echipă. Așadar am încorporat în cadrul echipei studenți, masteranzi, doctoranzi și post-doctoranzi. Aceste diferite niveluri academice asigură echipei mult dinamism și permite proiectului să devină o platformă de modelare a unor tinere talente.

După ce echipa a fost organizată, următoarea etapă a fost aceea de a diviza munca în echipă. Am decis împreună să începem transcrierea și editarea comentariului de *Sentințe* a lui Jacobus de Altavilla, cel mai de seamă reprezentant al ordinului cistercian de după 1350. Acest text este capital pentru înțelegerea scolasticii târzii și pentru stabilirea impactului cistercienilor asupra dezvoltării mediului universitar spre sfârșitul Evului Mediu. De asemenea, textul este de interes internațional și astfel acest lucru asigură posibilitatea unei echipe de cercetare românești de a realiza o contribuție esențială în planul cercetării europene. În ciuda interesului major, acest text nu este studiat de nimeni pentru moment. Caracterul lui inedit conferă originalitate proiectului, iar membrii proiectului au fost foarte entuziaști înțelegând că au șansa de a participa la un proiect ce le poate asigura o recunoaștere și o afirmare internațională.

În calitate de conducător de proiect am prezentat în mai multe rânduri în fața echipei proiectul și am pus la dispoziția membrilor echipei toate materialele și documentația pe care le dețineam în legătură cu comentariul de *Sentințe* al lui Jacobus de Altavilla. Acest lucru a permis membrilor să se familiarizeze cu autorul, cu genul literar, cu contextul în care textul a fost produs. Astfel s-a stabilit un prim pas în formarea și inițierea studenților într-un domeniu nou de cercetare.

Următoarea etapă a fost de a decide principiile de ediție pe care le urmărim în cadrul echipei noastre. S-a decis ca într-o primă fază fiecare membru al echipei să transcrie până în luna martie 2014 câteva questiuini din cartea I a comentariului de *Sentințe*, urmând ca în luna martie să decidem asupra etapei următoare de stabilire a textului și anume colaționarea cu celelalte manuscrise.

Planificarea în cadrul echipei este următoarea :

Monica Brînzei : Prologus :

1. Utrum veritates theologice scientie contrarierentur veritatibus principiorum naturalis luminis et sensualis experiente. (f. 25ra-32vb)

2. Utrum studens in sacra scriptura non credens sicut sancta ecclesia credit erreret. (f. 32vb-36vb)
3. Utrum pro studi sacre theologie ex caritate procedente debetur pro mercede visio Dei et eius fruitio. (f. 36vb-44va)

Luciana Cioca:

4. Utrum inter creature totius usum et dei solius fruitionem natum sit rationali creature facere aliquimodo commutationem. (f. 44va-60rb)
5. Utrum creatura rationalis viatrix et beatrix ineffabilem habere possit notitiam de divina essentia. (f. 60rb-74vb)
6. Utrum in entibus fore unum primum seu Deum unicum possit a viatore efficaciter esse scitum. (f. 74vb-80ra)

Mădălina Pantea

7. Utrum in Deo sit omnimoda simplicitas et ex natura rei a divina perfectione excludens pluralitatem. (f. 80ra-88rb)
8. Utrum trinitas increata per rationes a viatore non ... per viam vestigii aut imaginis sit investigabilis. (f. 88rb-95rb)
9. Utrum generationis, qua Deus genuit Deum, essentia divina sit terminus formalis aut materiale principium. (f. 96rb-105va)

Alexandra Anisie:

10. Utrum potentia generativa existens in filio Dei possit exire in actionem generandi. (f. 105va-112rb)
11. Utrum sola invisă natura deitatis alietatem excludit cuislibet mutationis. (f. 112rb-117va)
12. Utrum a patre et fisil coaeternis spiritus sanctus procedit per modum voluntatis. (f. 117va-126ra)

Daniel Coman:

13. Utrum spiritus sanctus taliter a parte et filio tamquam ab unico principio procedat, ut nec genitus nec ingenitus dici debeat. (f. 126ra-133ra)
14. Utrum spiritus sancti diffusio in mente viatoris rationali sit temporalis processio distincta a sua spiratione aeterna. (f. 133ra-138va)
15. Utrum ad Deum et proximum meritorie difigendum Spiritus Sanctus sufficit absque eo quo aliquis cratus habitus rationali mente inhaerret. (f. 138va-149va)

Andrei Marinca

16. Utrum caritas creata augmentum suscipere valeat in iusti viatoris anima. (f. 148va-160va)
17. Utrum persone diverse summe coequales circumincessive invicem sunt existentes. (f. 160va-169rb)
18. Utrum Deus per sui ipsius apprehensivam scientiam omnium entium et possibilium distincta haberet notitiam. (f. 169rb-181ra)

Ioana Curuș:

19. Utrum divine scientie et quod actu quorandam futurorum ineffabilis certitudo ipsorum, que non necessitas sed contingentia, sint ad aliquam contradictionem antecedentia. (f. 181rb-196vb)
20. Utrum quelibet intellectualis creatura sit absque quocumque, cur divina voluntate antecedente eternaliter predestinata vel reprobata. (f. 196vb-206vb)
21. Utrum immensus vigor, simpliciter divine essentie existens ratio supernaturalis, convertibiliter adequata omnipotentie possit res meliores quam sunt efficere. (f. 206vb-214rb)

Alexandra Baneu:

22. Utrum divinum velle infrustrabile quodlibet possibile bonum et solum tale possit efficere. (f. 214ra-221rb)
23. Utrum divina voluntas, respectu omni iusta sit cunctorum entium et motionum metrum primum et regula. (f. 221rb-226va)

Un eveniment marcant pentru proiect a fost participarea între 23 și 28 Septembrie 2013 a tuturor membrilor echipei la o Școală de Vară internațională (*First Annual THESIS Summer School for Reading Medieval Manuscripts- THESIS ERC*) de paleografie organizată la Colibița (Bistrița) de

către celebrul *Institut de Recherche et d'histoire des textes* din Paris. La această școală de vară membrii echipei au putut să intre în contact cu cercetători din Franța și din America care au animat diferite ateliere legate de: ediția de text, descrierea de manuscrise medievale, aspecte de codicologie și ecdotică aplicate textelor medievale universitare, identificarea surselor unui text medieval.

Ca urmare a contactelor stabilite între echipa noastră și echipa de cercetare prezentă din cadrul IRHT-Paris, două dintre membrii echipei noastre au beneficiat de o invitație la Paris pentru un stagiul de cercetare de o săptămână în interesul echipei. Astfel în perioada 28 octombrie-3 noiembrie: Alexandra Anisie și Alexandra Baneu, invitate de către d-nul director de studii Dominic Poirel au lucrat la IRHT și au profitat de accesul la arhivele și documentația acestui institut. Ele au xeroxat și fotografiat articole și documente inaccesibile în România și care s-au dovedit indispensabile pentru avansarea proiectului nostru. Menționez din această categorie: descrieri inedite de manuscrise, notițe despre diferitele comentarii de cistercieni ce se găsesc în diferitele colecții ale acestui institut. Acest stagiul a fost extrem de profitabil echipei noastre și ne-a permis să avansăm în cercetarea noastră deoarece ca urmare a informațiilor obținute am reușit să stabilim o listă aproximativă cu manuscrisele de care avem nevoie și pe care vom începe să le comandăm începând cu luna martie când prima etapă a proiectului va fi încheiată și vom avea o primă transcriere a textului.

Alte activități ale echipei ce trebuie consemnate în acest raport sunt legate de întâlnirile săptămânale ale echipei pe care le organizăm la Departamentul de Filosofie Premodernă și Românească din cadrul UBB-Cluj, unde beneficiem de găzduirea generoasă din partea domnului profesor Alexandru Baumgarten și a lectorului universitar doctor Mihai Maga. Am reușit până în prezent să impunem un ritm constant: în fiecare săptămână ne întâlnim și lucrăm împreună încercând să corectăm sau să rezolvăm eventualele probleme întâlnite de fiecare membru al echipei în cadrul transcrierilor individuale. De asemenea aceste reuniuni au prilejuit multe momente de reflexie asupra felului cum organizăm o bibliotecă în jurul proiectului nostru. Fiecare membru s-a implicat activ încercând să reperi pe internet cât mai multe informații bibliografice legate de tematica noastră. Acest lucru ne-a permis să comandăm și să achiziționăm deja o serie de cărți asupra tematicii proiectului indispensabile formării echipei noastre.

Tot în cadrul acestor reuniuni toată echipa s-a implicat activ pentru a imagina cum trebuie conceput sit-ul de prezentare al proiectului nostru pe care sperăm să îl lansăm în luna decembrie.

Pe durata celor 3 luni de proiect un dialog constant a fost stabilit cu d-na Amelia Șoș, responsabilă administrativă a proiectului nostru. Ea s-a implicat activ și a reușit în orice moment să faciliteze și să rezolve toate demersurile noastre administrative: angajarea membrilor/semnarea contractelor, comanda de cărți, stabilirea bugetului pe acest an, rambursarea călătoriei în străinătate a colegelor noastre.

Director de proiect

Monica Brânzei

